

The Twelfth Principle

היסוד שנים עשר

ימות המשיח והוא להאמין ולאמת שיבא ולא יתעב כיהאמר אם יתחכמה חכה לו ולא יסיו לו זמן ולא יעשה לו סדרות במקלות להוליא זמן ביאתו וחכמים אמרים (א) תפח רוח כל מחשבי קצץ ושיאמין שיסיו לו יתרון ומעלה וכבוד על כל המלכים שהיו מעולם כפי מה שגבולו עליו כל הנביאים מתחם רבוינו ע"ה עד מלאכי ע"ה ומי שספקת בו או נחמסם אלנו משלחו כפר בחורה שיער בו בחורה בפירות כדעת כלם ופרשת חסם נביאים ומכלל יסוד זה שאין מלך לישראל אלא מביא דוד יסודם שלמה בלגד וכל החלק על המשפחה הזאת כפר בשם ה' ונדברני נביאי :

Commentary on Mishnah

The twelfth principle involves the Messianic Age.

We believe and are certain that the Messiah will come. We do not consider him late, and "although he tarry, we await him."⁹¹

We should not set a time for his coming, not try to calculate when he will come from scriptural passages. Our sages thus teach us, "May the spirit of those who try to calculate the time of the end rot."⁹²

We believe that the Messiah will be greater than any other king or ruler who has ever lived. This has been predicted by every prophet from Moses to Malachi.

One who doubts or minimizes this, denies the Torah itself. For the Messiah is mentioned both in the account of Balaam⁹³ and at the end of Deuteronomy.⁹⁴

Included in this principle is the belief that a Jewish king can only come from the family of David through his son Solomon. One who rejects this family denies God and His prophets.

א"י כ"ה - תש"ו

והיה כייבאו עליך כל הדברים האלה
הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל לבבך בכל-
הגוים אשר הדיחת יהוה אלהיך שמה: ושבת עד-יהוה
אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר-אנכי מצוך היום אתה
ובנך בכל לבבך ובכל נפשך: ושב יהוה אלהיך את-שבכותך
ורחמך ושב וקבעך מכל-העמים אשר הפיצך יהוה אלהיך
שמה: אסיהיה נרחק בקצה השמים משם יקבעך יהוה
אלהיך ומשם יקחך: והביאך יהוה אלהיך אל-הארץ אשר-
ירשו אבותי וירשתה והיטבך והרבך מאבותיך: וכל יהוה
אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את-יהוה אלהיך
בכל לבבך ובכל נפשך למען חייך: ונתן יהוה אלהיך את
כל-האלות האלה על איביך ועל-שנאיך אשר רדפו: ואתה
תשוב ושמעת בקול יהוה ועשית את-כל מצותיו אשר אנכי
מצוך היום: והותירך יהוה אלהיך בכל מעשה ידך בפרי
בטנך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך לטבה כי ישוב יהוה
לשוש עליך לטוב כאשר-שש על-אבותיך: כי תשמע
בקול יהוה אלהיך לשמר מצותיו וחקתיו הכתובה בספר
התורה הזה כי תשוב אל-יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל-
נפשך:

ויצא י"א

ויצא י"א

חטר מגוע ישי ונער משרשיו יפרה: ונתח עליו רוח יהוה
רוח חכמה וכינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהוה:
והריחו ביראת יהוה ולא-למראה עיניו ושפט ולא-למשמע
אוזניו וזכיו: ושפט בצדק דלים והזכיו במישור לענוי-ארץ
והכה-ארץ כשבת פיו וברוח שפתיו ימית רשע: והיה
צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו: וגר זאב עס-
כבש ונמר עס-גדי ירפץ ועגל וכפיר ומריא יחדו ונער
קטן נהג בס: ופרה ורב תרעינה יחדו ירבעו ילדיהן
ואריה כבקר ואכלתבן: ושעשע יונק על-חד פתן ועל-
מאורת צפעוני גמול ירו הדח: לא-ירעו ולא-ינחיתו
בכל-הער קרשי כי-מלאה הארץ דעה את-יהוה כמים
לס מכמים: והיה ביום ההוא שרש ישי
אשר עמל לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנחתו
כבוד:

ויצא י"א

האלה כל-בית ישראל הנה אמרים יבשו עצמותינו
ואבדה תקותנו נגזרנו לנו: לכן הנבא ואמרת אליהם כה-
אמר אדני יהוה הנה אני פתח את-קברותיכם והעליתי
אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל-אדמת ישראל:
וידעתם כי-אני יהוה בפתחי את-קברותיכם ובהעלתי אתכם
מקברותיכם עמי: ונתתי רוחי בכם וחיייתם והנחתו אתכם
על-אדמתכם וידעתם כי אני יהוה דברתי ועשיתי נאם-

והיה דבר-יהוה אלי לאמר: ואתה בן-

אדם קח-לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל חברו
ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל-בית ישראל
חברו: וקרב אתם אחד אל-אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים
בידך: וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלו-אתגיד לנו
מה-אלה לך: דבר אליהם כה-אמר אדני יהוה הנה אני לקח
את-עץ יוסף אשר ביד-אפרים ושכני ישראל חברו ונתתי
אותם עליו את-עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד
בידי: והיו העצים אשר-כתב עליהם בידך לעניניהם: ודבר
אליהם כה-אמר אדני יהוה הנה אני לקח את-בני ישראל
מבין הגוים אשר הלכו-שם וקבעתי אתם מסכובי והבאתי
אותם אל-אדמתם: ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ בחרי
ישראל ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא יהיה עוד לשני
גוים ולא יתצו עוד לשתי ממלכות עוד: ולא יפאנו עוד
בגלוליהם ובשקועיהם ובכל פשעיהם והושעתי אתם מפל
מושבתיהם אשר חטאו בהם וטהרתו אותם והיולי לעם ואני
איהיה להם לאלהים: ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד
יהיה לכלם ובמשפטי ילכו וחקתי ישמרו ועשו אותם: וישבו
על-הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישכורבה אבותיכם
וישבו עליה הנה ובניהם ובני בניהם עד-עולם ודוד עבדי
גשוי להם לעולם: וברתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה
אותם ונתתים והרביתו אותם ונתתי את-מקדשי בתוכם
לעולם: והיה משכני עליהם והייתי להם לאלהים והמה יהיה
לי לעם: וידעו הגוים כי אני יהוה מקדש את-ישראל בהיות
מקדשי בתוכם לעולם:

ו"ל מדרש שות"ס (תהלים ס"ו ע')

למנצח לדוד להזכיר, מאי להזכיר? מאל לאדם אחד שבע על צאנו והסיר את הרועה ושבר את
הדור ונרש את חצאן. לויים נתרעה לצאנו, בנה את הדור ובנה את חצאן ולרועה לא זכר, אמר הרועה
בנה הדור בניו והצאן כנוס ולי אינו זכר, התחיל הרועה לומר בדי שיזכורו, כך שם סי' ס"ה ותם אלהים
ושיש ציון ויבנה עיר יתירה, הרי הדור כנוי, ודע עבריו ונחליו ואחזבי שמו ושכנו בה הרי הצאן כנוס,
ולשית לא זכר, התחיל דוד לומר בדי שיזכרו, וזה למנצח לדוד להזכיר.

ומעשים טובים ושמאל אמר דיו לאבל שיעמוד באבלו כתנאי ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין *אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגורותיו קשות כהמן בישראל עושין תשובה ומחזירן למצב. תנא אידך ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין שנאמר *שיבו בנים שובבים ארפא משובותיכם אמר לו רבי יהושע והלא כבר נאמר *חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו חנם נמכרתם בעבדות כוכבים ולא בכסף תגאלו לא בתשובה ומעשים טובים אמר לו רבי אליעזר לר' יהושע והלא כבר נאמר *שיבו אלי ואשובה אליכם אמר ליה רבי יהושע והלא כבר נאמר *כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון אמר לו ר' אליעזר והלא כבר נאמר *בשובה ונתת חישעון אמר לו ר' יהושע לרבי אליעזר והלא כבר נאמר *כת אמר ה' גואל ישראל וקדושו לבזה נפש למתעב נוי לעבד מושלים

מלכים ידאו וקמו שרים וישתחוו אמר לו
 רבי אליעזר והלא כבר נאמר ^{וישבת} ואם חשבו
 ישראל נאום ה' אלי חשב אמר לו רבי
^{היה} השוע והלא כבר נאמר ^{והיה} ואשמע את האיש
 לבוש הבדים אשר ממעל למימי היאור
 ודם יסגו ושבאלו אל השמים וישבע בזה
 העולם כי למועד מועדים וחצי וככלות נפץ
 יד עם קרש תכלינה כל אלה וגו' ושחק רבי
 אליעזר ואמר רבי אבא אין לך קץ מעלה
^{מזה} מזה שנאמר ^{והיה} ואחם הרי ישראל ענפכם
 תתנו ופריכם תשא לעמי ישראל וגו'

כִּי לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתֶיךָ. אֲלֵמָּה יֵשׁ קֶדֶד בְּדָבָר: וּבְכֹלֹת נֶגֶד יָד עִם קֶדֶד.
כְּשֶׁתִּכְלֶה מִקְוָמוֹתָם וְחֹזֶק יְדֵיהֶם שְׂהִיָּה נִפְלֵה אֵלֶיךָ וְאֵלֶיךָ בְּצֹרֶה
וְתוֹמֵל לַפְּסוֹם אֵלֶּה וְאֵלֶּה וְאֵת שִׁכְלָה בְּצֹרֶתָם שִׁהְיוּ שְׂפִלִים לְמֵאֵד:
שְׂכִלְיָה. אֵלֶּה הַגְּרוֹת יִבְנֶה מִתֵּחַ כְּדֹאֲמַרְיִן כִּי אֲזַלֵּת יָד: מְעֹלָה מֵאֵד.

בְּשֶׁתֶּנָּהן אֶחָד יִשְׂרָאֵל פָּרִישׁ צִעִין יִשָּׁה
אֵל יִקְרַב הַקָּדוֹן וְהָיוּ לָךְ קֶדֶשׁ מְעוֹלָה
יִשְׂרָאֵל

בַּחֲבוּבָה. אִם כֹּל יִשְׂרָאֵל חֹרְרִין
בַּחֲבוּבָה יֵבֶה וְחָם לֹא לֹא יֵבֶה :
דִּין לֵאמֹל שְׁמוֹד בְּחֻבּוֹ . דִּין
נִקְבְּלָה שְׁמוֹד כִּמָּה יָמִים וְיָמִים
אַחֵר כְּעֹמֵד אִם לֹא יֵשֶׁן חֲבוּבָה אֵיט
שׁוֹמֵד בְּחֻבּוֹ כֹּל הַיָּמִים אֵלָּא וְדָרִי תָּ
לְדָרִי לֹא דִין לֵאמֹל דִּין לִישְׂרָאֵל עָמֵר
גִּלְתִּי אֵשֶׁלִּי בְּלֹא חֲבוּבָה גִּלְתִּי : לֹא
בִּכְסֵּף . לֹא בַחֲבוּבָה וּמַעֲשִׂים מְרִיבִים
הִשְׁלִי אֶת עֹשֶׂן חֲבוּבָה גִּלְתִּי מֵאִם
דְּאֵר מִסֵּם נִמְכַּרְתִּים קָרִי כִסֶּף בְּלֶשֶׁן
חֲבוּבָה : בְּעֹלֵי אֲחֵכֶם . מִשְׁמַע בְּעַל
כִּרְתָּם בְּלֹא חֲבוּבָה אֶחָד מֵעִיר . אֲחֵבֵב
אֲדָרְקִים וְאֲבִירִים לְשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁחִן כֹּלֵם
חֹרְרִין : כִּסֵּס אֶחָד ה' לְבֹהֶם נֶסֶם לְחַטָּא
גִּי . אֶתֶּן כְּבוֹדִי וּמַחֲוִבִּין בְּעִבְרִית
אֲשֶׁר יִבְרָא מַלְאִים יִרְאוּ וְקָמוּ :

מִשְׁכָּן הַכֹּהֲנִים

ואמר רבי יוחנן אין בן דוד בא אלא
קיס לעולם יירש ארץ ברור שכולו
שה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע
בי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי
וכו עם עניי שמא לא זכו עניי רובי

דבר הא"מ { דבר חטא

וַיֵּשֶׁב מִשְׁוֹנוֹ, מִיִּשְׁתֵּי לַמַּעֲלָה (שָׁכַל דְּכִרְוֵי חֵינִים אֵלֶּה דָּרָךְ
מַל וְגַם לִפִּי מַה שֶּׁפִּי יִכּוֹל לַחֲפָצִים גִּ"כ כְּלוֹ):
אֲרָאנוּ לֹא עָתָה וְכו' לִפְנֵי כִדְרֵיכֶם בְּתוֹמָה שְׂמוֹנָה גִ"כ כֶּסֶל
לֹמַר דָּרָךְ כּוֹכֵב וְכו' וְקַם שִׁכְס וְכו' גִּם כֶּסֶל לֹמַר
וְקָמָן וְכו' וְיִקְרָאנוּ לִפְנֵי הַבְּנוּיָה מִבְּרַךְ תִּשְׁתַּחֲוֶה לְאֲחֵרֵי וְיִשְׁתַּחֲוֶה
לְפָנֵי דְרִיבָהִם וְלִשְׁמֵרָהֶם בְּתוֹמָה מִשְׁתַּחֲוֶה לְאֲחֵרֵי וְלִשְׁתַּחֲוֶה
לְפָנֵי בְּתוֹמָה וְהוּא דְרִיבָהִם וְשִׁמְרָהֶם וְהוּא לִפְנֵי הַבְּנוּיָה

מזה השנית לאלף השני וכוננו ב' קאים חלו דבר הכתוב כוננו
אם וכו' אמר ארבע מ' לדבר שאני מתיר לו' אבל חזי פתח
בזמן זה חלל בזמן אחר ויכול להיות שאינו דקוק כי"כ שאמר
ל' אם ישראל חוזרים כמשובה כמנסרך היו בגליל' תד
ויס' לא יעבור עליהם אלא יס' ב' גלות דכתיב יס' יס' תד
ביום גרה וכוננו קן כשתה אמר אשורט כמו שכתוב מרסק
הוא חוזרו ולא קרוב כי הקן של כשתה ארוך עד למקור
קטנות ואו' דרך וכו' יס' ואם היא הכנולה שאמר עליה
וראנו' וזכר פעמי וספיו הלכנו יתבאר מ"ס דכריהם
ל' שאמר שם חיה הכנולה למנוחות וכו' ישראל ייה
דבר מוסר כמשה ויתג' הגוף ישראל מן השמים כמות

וְהָיוּ חֲמוֹר בָּם הַזֶּה מִשְׁאֲכִים בְּשִׁתְּהֶם הַגּוֹאֵל מִלֵּד הָקָדֶּשׁ
 עַל יִשְׂרָאֵל רְאוּיָה לֵּה חֲמוֹר בְּחִפּוֹן אַחֵר וְעֵלִיתָ נֶחֱמָה בְּהַגּוֹלֵל
 עִיר וְרֹכֶב עַל הַחֲמֹר וְהָיוּ שָׂמֵחַ כְּאִן כְּגֹדֵד גּוֹאֵלִת
 וְהִשְׁנָה הַיָּדִית בְּחִלְשֹׁת וְכֹתוּ יִסְרָאֵל שְׂרָמָה בְּחֲמֹר חֲרָשִׁית
 אֶל עֵתָּה אַחֵר דֶּרֶךְ כּוֹכֵב שִׁזְיוֹת הַגּוֹלֵל מִן הַבָּמִים גַּם רִמּוֹ
 כּוֹכֵב הַיָּוֵל בְּחִלְשֵׁי הַחֲסִים לָמָּה מוֹפְלֵל אֲבִירָם בָּם הַזֶּה
 כְּגֹדֵד הַיָּוֵל בְּשִׁתָּה שְׂרָמָה חֲמֹר אֲשֶׁר־נָהָה אֶל קִרְבּוֹ בְּחֵמֵי
 מִסְפַּעֲמֵי־יִשְׂרָאֵל עַל יִקְוֹם בְּכֵן הַחֲמֹר מִיִּשְׂרָאֵל כְּדֶרֶךְ הָאֵמֶץ
 מִגֹּלֵל דֶּרֶךְ שֹׁכֵעַ ע' ד"ה וְשָׁכַל אֲנָשִׁים יִקְוֹם עֲלֵיהָ שִׁיבָה עַמִּי
 יִכְבֹּשׁ עַל הַחֲמֹר וִיקְוֹם וְיִמְלֹךְ וְיִשְׁפֹּט מֵהָ עֵלָּה בְּסִמְכוֹן וְיִשְׁעִם
 יִפְתַּח בְּחֹלֶת הַחֲסִינָה שִׁהִי כְּכֹכֵב לִיעֶקֶב וְגִזְלוֹת כְּשִׁתָּה
 הִיא עַם וְכו' יִשְׂרָאֵל שֶׁהִם כְּתוּב הַלְדִּיקוֹם בְּחִפּוֹן לִמְרֹם
 הַמּוֹשָׁב לְגֹדֵד זֶה שֶׁל בִּיחָת הַגּוֹלֵל כְּכֹכֵב הוּא כְּשִׁתְּהִי
 מְחֻלָּה מִשְׁחַת גְּדֵר הַבִּיטוּי בְּיִשְׂרָאֵל שִׁטְיִיבוּ מַעֲשֵׂיהֶם וְיִבְאֵה
 וְכֹתוּם וְהָיוּ אוֹ' דָּלֵל כִּיכֵב מִיעֶקֶב אֲבֵל בִּיחָמוֹ כְּדֶרֶךְ וְקָם
 יִכְבֹּשׁ זֶה הַיָּדֵה כְּכֹכֵב אֲבִירָם וְיִשְׁמֹר מַעֲשֵׂיהֶם כִּת הַבִּיטוּי וְלֵא יִבְאֵה
 לָמָּה מִשְׁחַת כֵּת הַלְדִּיקוֹם שְׂבָה־הֶם אוֹ' וְקָם בְּכֵן מִיִּשְׂרָאֵל

פ. כתוב אחד אומר „מגדיל“ וכתוב אחד אומר „מגדיל“.
ב' יודו אומר: לפי שאין הגאולה באה על אמה זו בבת צמח.
אלא קמעה-קמצא. ומהו „מגדיל“? לפי שהיא מתגדלת והולכת
לפני ישראל: צדקו הם שריון בצורות גדולות, וכשתבוא הגאולה
בבת צמח, אינן יכולין לסבל ישועה גדולה... לפיכך היא באה
קמעה-קמצא. ומתגדלת והולכת לפניו. לפיכך משולה הגאולה
לשחר. שנאמר: „אז יצקו פשטר אורח“¹². ולמה נמשלה לשחר?
שאינו לה אפלה גדולה יותר מאותה שעה הסמוכה לשחר, ואם
יפלה גלגל חמה באותה שעה שהקבירות ישנין, היו כל הקבירות
נלקדין, אלא צמוד השחר עולה ומאיר לעולם תחלה, ואחר-
כך גלגל חמה עולה ומאיר ואין הקבירות נלקדין. שנאמר:
„וארח צדיקים באור נגה“ וגר' 18 (שרש ית' לו).

הגלות בהכרח "מלכים מכה דת"

סני על הר ציון הנו/ ואמר אלי/ אתה הר ציון/ שאתה
מגדל של העדר הלז שהוא ערר הצאן הצולעה הנדונה/
תחלה תהיה כמגדל של צאן/ ואח"כ תהיה עופל/ שהוא
מכצר חזק/ ומפרש שזה יהיה בשלש מדרגות/ תחלה בת
ציון עדיך תאחה שהגליות יתחילו להתקבץ וגלות יהודה
ובנימין שהם בת ציון שגלו מציון בחורבן בית שני
יתקבצו אליך/ ואח"כ ובאה הממשלה הראשונה/ תבוא
ממשלה קטנה/ ואח"כ יהיה להם קצת ממשלה והנהגה כמו
שהיו לישראל בימים הראשונים לפני מלך לבני
ישראל שהיה להם שופטים מנהיגים אותם/ ואח"כ תבא
ממלכת לבת ירושלים יהיה להם מלכות קבועה שהיא
מלכות ב"ד/ שח"כ ימלוך המלך המשיח בממלכה קבועה/ וכן
התבאר ביהושעל סי' לד כ"ג כ"ד/ וסי' ל"ז כ"ד כ"ה/ וצמט ט'
לא יהיה רק מדרגות שופט ויתעלה לאט לאט עד שיהיה
לה המלוכה ע"י"י :

[illegible]

רמזי צביה ש"ח
המנוח ש"ח

שכחתי
לוי רמי
לוי רמי

החלטתו של בית דין זה, שיש להחליט על פירוש המילה "מחל" על-פי המנהג הנהוג בלשון חז"ל, היא חלק מהחלטתו של בית דין זה, שיש להחליט על פירוש המילה "מחל" על-פי המנהג הנהוג בלשון חז"ל.

[illegible]

10758 12/6

יג. התירצו וראו את ישועת ה' כי אתם לא תעשו מלחמה, רק תראו את ישועת ה' אשר
עשה לכם היום. יש לתמוה, איך יירא מחנה גדול של שש מאות אלף איש מהרודסים
אחרים, ולמה לא ילחמו על נפשם ועל בנייהם? התשובה, כי המצרים היו אדונים לישראל,
וזה הדור היוצא ממצרים למד ממצוריו לסבול עול מצרים ונפשו שפלה, ואיך יוכל עתה
להלחם עם אדוניו, והיו ישראל גרפים ואינם מלומדים למלחמה, הלא תראה כי עמלק
בא בעם מועט, לולי תפלת משה היה חולש את ישראל, והשם לבדו שהוא עושה גדולות
(איוב ה, ט) ולו נתכנו עלילות (יש"א ב, ג) סבב שמחו כל העם היוצא ממצרים הזכרים,
כי אין בהם כח להלחם בכנענים, עד שגם דור אחר דור המדבר, שלא ראו גלות והיתה
להם נפש גביתה, כאשר הזכרתי בדברי משה בפ' ואלה שמות ה'.

סוּסָה פֶּרֶק ט'

בְּעֶקְבוֹת מִשִּׁיחָא הִצְפֵּא יִסְגָּא,

וַיִּקַּר יְאֲמִיר, הַגָּזָן תָּמֹן פִּרְיָהּ וְהַיָּזֵן דִּיקָרָה, וְהַמַּלְכוּת
תִּתְקַדֵּף לְמִינוּת, וְאֵין תּוֹכְחָהּ; בֵּית וְעַד יִהְיֶה לְזִנוּת,
וְהַגָּלִיל יִחַרְבּ, וְהַגְּבֻל יִשׁוּם, וְאִנְשֵׁי הַגְּבוּל יִסּוּכְבוּ
מִצִּיר לְצִיר וְלֹא יִחֻנְגּוּ, וְהַקִּמָּת סוּפְרִים תִּסְכַּח,
וְיִרְאִי חֹטֵא יִמָּאסָה, וְהָאֵמֶת תִּהְיֶה נִעְדָּרַת, וְנִצְרִים פְּנִי
וְקִנִּים יִלְבִּינּוּ, וְקִנִּים יַעֲמְדוּ מִפְּנֵי קִטְוִים. בֶּן מִנְכֵּל
אָב, בֵּת קִמָּה בָאֵמֶת, כִּלְהָ בַחמוּתָהּ, אִיבִי אִישׁ אִנְשֵׁי
בֵּיתוֹ" (מִיכָה ג. י.) פְּנֵי הַדּוֹר כִּפְּנֵי הַכִּלְבִּי, הַכֹּהֵן אִינוֹ
מִתְבָּשֵׁשׁ מֵאֲבִיו, וְעַד מִי יֵשׁ לָנוּ לְהַשְׁעִיז עַל אֲבִינוּ
שְׂבָשְׁמִים.

אם הבנים שמחה ח"א 5/

ואחר כל אלה הדברים הנאמרים למעלה, אשא דברתי אל בְּנֵי אֲרָצוֹ הַקְדוּשָׁה כְּדוֹנָנוּ וְהוֹ
 ה' עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וְחַפֵּץ ה' יַעֲלֶה בָּיָדָם. וְהָרָדָה כְּשֶׁמֶשׁ כִּי מַעֲשִׂיכֶם וּפְעוּלוֹת יִדְכֶם רָצִיִּים לִפְנֵי
 הַקִּבְיָה, בְּנֵיהֶם עֲרִים, וּמִשְׁרָה בֹר עֲשִׂיחֶם שְׂדֵה פִּזְרֵיהֶם, וְכָל זֹאת בְּאֵתָהּ לָכֶם כְּמִלְאָכָה וְעִבְדֵּיהֶם
 רַבָּה, וְגַם כְּכֹמֶה מְקוֹמוֹת מִמֶּשׁ כְּמִסְיוֹת נֶפֶשׁ בָּאָה לָכֶם, לַעֲשׂוֹת מִרְקָק מִים שֶׁהִיא טִמּוֹן בְּתוֹכָהּ
 כְּמֵה מִיַּי חֲלָאִים — הַעֲלִיתֶם אוֹתוֹ לְשֹׂדֶה מִזְבַּחַת וּפִזְרֵיהֶם, וְכִי מַעֲשִׂיכֶם רָצִיִּים אֶל הַקִּבְיָה
 הַזֹּכֶת בְּפָנִים כְּכֹמֶה רְאִיתָ. וְאֵבִיא כָּאֵן רָק. רְאִיָּה אֶתֶּם מִזְבַּחַתְתֶּם שְׂאֵן עֲלֶיהָ חֲשׂוֹבָה,
 מִסְּנֵה־דָרֶךְ (דָּף ק"ב¹¹⁹): "אִיִּר יוֹחֵן: מִפְּנֵי מֶה זֹכֶה עֲמִיר לְמַלְכוּת — מִפְּנֵי שֶׁהוֹסִיף כִּדָּךְ אֶתֶּם
 עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל"¹²⁰. תֵּנָה דְּבִי אֵלֶיהָ: פֶּעַם אֶחָת הֵייתִי יוֹשֵׁב בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, אִמְרַתִּי לָהֶם, רְבוּתִי
 מֶה נִשְׁתַּנֵּה עֲמִיר מִכָּל הַמַּלְכִּים שֶׁלֹּא הוֹשִׁיכּוּ בְּנֵיהֶם אֶתֶּדִיהֶם, עַד שֶׁבָּא עֲמִיר הַהוּא וְהוֹשִׁיכּוּ לוֹ
 שְׁלֹשָׁה מַלְכִּים עַל כִּסְאוֹ? אִמְרוּ לִי: לֹא שִׁמְעֵנוּ. אִמְרַתִּי לָהֶם: רְבוּתִי, עַל שֶׁהוֹסִיף עֵיר גְּדוֹלָה
 בְּיִשְׂרָאֵל. וְכֵן חֲשַׁב עֲמִיר בְּדַעְתּוֹ — אִמְרוּ: כִּשֶּׁם שִׁירֹשְׁלִים הָיָה לְמַלְכֵי יְהוּדָה, כֵּן תֵּהָא
 שׁוֹמְרֵן לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. ע"כ בְּסֵנְהֵדְרִין שֵׁם, וּבִילְקוּט (מַלְכִּים א', ס"ז¹²¹).

מכאן נראה

בשנת שלשים ואחת שנה לאסא מלך יהודה מלך עמרי
על ישראל שנים עשרה שנה בתרעה מלך שש־שנים וקצו
את־ההר שמרון מאת שמר בכבדים כסף וזבן את־ההר
ויקרא את־שם העיר אשר בנה על שם־שמר ארני
ההר שמרון ויעשה עמרי הרע בעיני יהוה וירע מכל
אשר לפניו וילך בכל־הדרך ירבעם בדרגבט ובחטאתיו
אשר החטיא את־ישראל להכעיס את־יהוה אלהי ישראל
מהבליהם ויתר דברי עמרי אשר עשה וגבחתו אשר עשה
הלא־הם כתיבים על־ספר דברי הימים למלכי ישראל
וישכב עמרי עם־אבותיו ויקבר בשמרון וימלך אחאב בנו
תחתיו:

NY 100-721614-219

והוא שרמזנו
תבנים בהגדת חלק (סנהדרין ז"א ע"א) שאמר
אליהו ז"ל לרבי יהושע בן לוי הניכן יתיב אמר
לו אליהו ז"ל שהוא יושב על פתח המדינה של
רומי, הראה לו הקשר המשיח שהוא דבק ומתווכר
בעצמו אל מלכות רביעית בסוף שלהם, והוא
שאמר אפתחא של מדינה דהוא סוף העיר
שהתעורר כדרך בסוף והבן זה היטב ויתבאר
בספר הנצח (פיק ב"ח) בעה"י ומוח הטעם היה
גדל משה רבינו עליו השלום בפלטיץ של מלך
פולנד, כמו שהמשיח יתיב אפתחא דרומי, כי
לולא אותו ההעדר שיש בהמצא לא תחול צורת
אחרת. המקומות אחר כך ועוד יש לך לתבין כי
מלכות ישראל בהתחדשות כמו שהיה ביציאת
מצרים שהתחיל ממשלת ישראל, שלא היה מלכות
קודם זה לישראל, ולעמוד מלכות המשיח
שתתחדש מלכות חדשה היא יוצאה מן המלכות
הראשונה שלפני זה. וזה כי מלכות ישראל
הקדושה שיש לה מדינה אלהית פנימית היא
צומחת מתוך מלכות בלתי קדושה, שכן ראוי
למלכות שיש לה מעלה אלהית מעלה פנימית.
והכל רמזו במה שאמר ואוציא אש מתוךך כי
יציאת הקדושה הנמשלת באש לדקות האש תבא
מתוך דבר חיל ושרף את הכל, וכן תמצא שהפרי
כאשר הוא בלתי נשלם הוא בתוך הקליפה עד
שהפרי גדול ועומד על שליומו, ואז כאשר
הפרי גדול נפסדה הקליפה מבט גידול הפרי,
שכל דבר שיש לו מדרגה פנימית הוא יוצא
מתוך דבר שהוא חיצון לו, ולכן היה גדל משה
רבינו עליו השלום בבית פרעה להיות יוצאת
המדינה הקדושה האלהית שהיה למשה מתוך
דבר החמרי, ואם לא כן לא היה אל העבד
מדינה פנימית, והבן דבר זה כי הוא צמק
מאוד והוא ידוע למי שירדע בענין דברים
הנבילים היוצאים ומתעלים מתוך הדברים
החמרים, וכן משיח יושב במדינת אדום, והנה
הארכנו בזה מאוד כי הוא דבר גדול מאוד להבין
הסבה למה נתגדל משה רבינו עליו השלום בבית
פרעה וזו כוונת:

אכן, שרש החקמה, הלא הוא עשרת הדברות, מסקד בארץ, אשר הוא במדרגת הלב, ושלוחותיו הן דברי ספר ה' תורה, שהושם בצד הארץ. - ככתוב: "ושמרתם את מצד ארץ ברית ה' אלהיכם". פה המקור לשתי החקמות: חקמת התורה, שהנשיאית הם הפתנים, וחקמת האלוהות, שהנשיאית הם הנביאים. אלה נאלה היו יוצאים ונבונים לאמה ומלכותיה וכוונתה - הם הם ראש האמה.

(כט) אמר החבר:

אם כן, אינכם היום כי אם נוף בלא ראש ובלא לב.

(ל) אמר החבר:

כן הדבר כאשר אקרא, - גדולה מזאת! אף לא נוף, כי אם אברים מספרים, מעין 'העצמות היבשות' אשר ראה יחזקאל במראתו, אולם מלך הכתרים: העצמות הן, אשר נשמר בהן דבר מה מסבב בעל החיים ואשר שמשו לפנים כלים לראש וללב, לרוח, לנפש ולשכל, טובות הן מן העופות המגלפות מאבני שיש או מאבני גיר, אשר ראשם לקח וצנים ואזנים וכל אברי הדי, אך מעולם לא היתה בהן רוח חיים ולא ימן כי משכן בהן, כי צורות מחקות הן, צורות הדומות לאדם, אך אדם אינו.

(יא) ויאמר אלי:

בן אדם, באר לו הנמשל שהעצמות האלה הם בית ישראל, שהם יבשות מאד ואין להם הכנה לתחיית הגויה הכוללת, כי לא נשאר להם קוסטא דחיותא, לא מלך ושרים, לא גבורה והתעוררות חיל, עד שהם בתכלית היואש שאומרים שהעצמות נתיבשו ואבדה כל תקוה, כי התקוה היא הקוסטא דחיותא, וגם נגזרנו ונפרדנו כעצמות המפורזות על פני הבקעה, ונפרדו מן כלל עצמות הגוף, וגם אין להם קוסטא דחיותא מצד המעט שהם דומים כאלה העצמות שלא היו מוכנים לתחייה ע"י רוע מעשיהם, ובכ"ז אינם כגוף שנתלכלע ונעשה רקב, כי העצמות קיימות וכלל האומה עומדת לעד, רק נתפזרה לארבע רוחות השמים: ואם בדרך המשל

והמליצה שהמשל גויית האומה הכוללת כעצמות היבשות, ורוח אין בהם, ואת תגלות דמה בקברים ששם יבין הגוף של האומה הכללית במחשבים במציאות, אשר שם יפתח הקברים הוא סיפור הסעבוד וזה כולל לכלים, ובהעלות אתכם מקברותיכם עמי, שהעליה לאי לא יהיה רק לצדוקים כמ"ש (למעלה סי' ב') והוצאתי אתכם מן העמים וכו' ובדוית מכם המורדים והפושעים כי וכו' ואל אדמת ישראל לא יבא:

יזקול קר"א

ספרא דצנצנא ע' 37

הס' בח"ל ובס' כתי, חכרים מלחם מחומות, ואין אהנו יודע עד מה על ישרכ רוח ממרום עליו, כי משע שמר כנים ילאס רוחט עקרת רלשט ונשארט רק אהנוט כול נוף שלם כלל נשט, ויניסל לח"ל כול הקבר וריחם מקוננת עליו ואין נידעט להלל כן העובדי כוכבים כסוללס כשרטו ומ"מ היו חטות ויסיט נדולט עד שנקרס ככשר וקטלמט, נסורו סיורר אחר סיורר, ומ"מ היו עדין כעלמות קיימות שכן כתי"ל שנישראל משעדי, כגוף עד שנקרס הטלמות וכל נשאר אלא חרודו רקב מלחטו ונשטט מסר שחם נשטט נשטט, ולחטט מקיין טחם לחחית כחחיתס כחערי מעשר קמי"ט (ישעיה ל"ג) ויערף רוח ממרום עליו:

6: 6

וידבר משה והכהנים הלוים אל-כל ישראל לאמר הסבת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם ליהוה אלהיך: ושמעת בקול יהוה אלהיך ועשית את-מצותו ואת-חקיו אשר אנכי מצוה היום:

שם בית דין ולא יהיה בחוצה לארץ בית דין שנמסך בארץ, וזה חשבונו זה לא יועילנו כלום בשום פנים, לפי שאין לנו לחשב חדשים ולעבר שנים בחוצה לארץ אלא בתנאים הנזכרים, כמו שביארנו, כי מציון תצא תורה.

ויהי דבריהוה אלי לאמר: בן אדם בית ישראל יטבים על אדמתם ויטמאו אותה בדרכם ובעלילותם בטמאת הגדה היתה דרכם לפני: ואשפך חמתי עליהם על הדם אשר שפכו על הארץ ובגלוליהם טמאיה: ואפיץ אתם בגוים ויזרו בארצות בדרכם ובעלילותם שפטים: ויבוא אל-הגוים אשר-באו שם ויחללו את-שם קדשי באמר להם עם יהוה אלה ומארצו יצאו: ואחמל על-שם קדשי אשר חללהו בית ישראל בגוים אשר-באו שמה: לכן אמר לבית-ישראל כה אמר אדני יהוה לא למענכם אני עשה בית ישראל כי אם לשם-קדשי אשר חללתם בגוים אשר-באתם שם: וקדשתי את-שמי הגדול המחולל בגוים אשר חללתם בתוכם וידעו הגוים כי-אני יהוה נאם אדני יהוה בהקדשי בכם לעיניהם: ולקחתי אתכם מן-הגוים וקבעתי אתכם מכל-הארצות והבאתי אתכם אל-אדמתכם: ודקת עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיהם ומכל גלוליהם אטהר אתכם: ונתתי לכם לב חדש ודעת חדשה אתן בקרבכם והסרת את-לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר: ואת-רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר-בחקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם: וישבתם בארץ אשר נתתי לאבותיכם והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים: והושעתיו אתכם מכל טמאותיהם וקראתי אל-הדגן והרבייתו אתו ולא-אתן עליכם רעב: והרבייתיו את-פרי העץ ותנבת הדשה למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בגוים: וזכרתם את-דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר לא-טובים נקטתם בפניכם על עונותיכם ועל תועבותיכם: לא למענכם אני-עשה נאם אדני יהוה וידע לכם בוישו והפלטו מדרכיכם בית ישראל:

36: 36

חיים

היה יהוה אלהיך מצוה לעשות את-החקים האלה ואת-המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך: את-יהוה האמרת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטי ודשמוע בקול: ויהוה האמירך היום להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך ולשמר כל-מצותיו: ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה ליהוה ולשם את-פארת ולחיתך עם-קדש ליהוה אלהיך כאשר דבר:

כאמ' ספר' מלך ק"ל

המקובלים אצלם ובקבוצם גם כן, ובכאן שורש גדול משרשי האמונה לא ידעו ולא יחזו בסקורם אלא כי שרעתו עטקה, וזה שהזונו היום בחוצה לארץ טונים במלאכת העבור שבירינו ואוסרים שזה היום ראש חדש וזה היום יום טוב, לא כפי חשבונו נקבענו יום טוב בשום פנים אבל מפני שבית דין הגדול שבארץ ישראל כבר קבעו זה היום ראש חדש או יום טוב, וכפי אטרם שזה היום ראש חדש או יום טוב יהיה ר"ח או יו"ט, בין שהיתה פעולתם זאת בחשבון או בראיה, כמו שכא בפירוש (כ"ס ל"ג) אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם כ"י אין לי מועדות אלא אלו, כלומר שיאמרו הם שהם מועדות אפילו אנטון אפילו מוטעין אפילו שונגין כמו שבאה הקבלה, ואנחנו אנטון נחשב היום שקבעו הם רוצה לומר בני ארץ ישראל בו ראש חדש, כי במלאכת הוואת כעצמת טונן וקובעין לא בראיה ועל קביעות נמסך לא על חשבונו אלא על מילתא בעלמא, והבן זה, ואני אוסף לך באור, אילו הנחנו דבר משל שבני ארץ ישראל יעדרו בארץ ישראל, הלילה לאל מעשות וזה כי רוא הכפית שלא יסחה אותה האומה מכל וכל, ולא יהיה

מלכ' (מ' 37)
(בואר עמ' 110)

וזהו לי השעם עפ"י דברי החת"ס בעצמו ובדרוש למגילת רות"ל, שכתב ד' תולדות רעחני הוא הפיוז והגלות, כי אפילו היה נחוב בית המקדש והיוו נשאים בארץ ישראל, לא היה רע כל כך.

אם הבנים מאמה - 37

156.561 - 20923

21Nk - k7p4

[illegible]

ב. אבל קשה לי מ"מ חלה הכתוב את התשובה באחרית הימים. ומצות התשובה נוהגת בכל יום ישוב היום שמא ימות למחר י'. ולכן נראה לי לתרץ כי שתי תשובות הן, תשובה פרטית ותשובה כללית י'.

323 NY

אבל התשובה הכללית ר"ל שישבו כל ישראל אל ה' אלהינו לארץ נחלת אבותינו. כי הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלהי י'. וישראל בחוצה לארץ עובדי ע"ז בטהרה הם י', שנא' י': ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם עץ ואבן, כמ"ש רש"י: משאתם עובדים לעובדיהם כאלו אתם עובדים להם.

324 NY

תדע לך שהרי תיבת תשובה הוראתו הראשונה היא שישבו האדם אל המקום אשר יצא משם, כמו: ותשובתו הרמתה כי שם ביתו י'. ור"ל י"ד השאלה הניחו את השם הזה לשב מתטאו, שהיה נראה וגדחה וחזר ונראה י'. והוראתו זאת לא נמצאת כי אם בדברי רז"ל וכיון שהוראתו זאת היא נצרכת למאד ונוהגת בכל מקום ובכל זמן, ודברו בה כל חכמי המוסר והרגל נעשה טבע י' כאלו לא היתה הוראה אחרת בתיבת תשובה, והוראתו הראשונה נשכחת כמת מלב י'. והתשובה הכללית היא לפי הוראתו הראשונה שנשוב אל הארץ אשר יצאנו משם, כי היא בית חיינו. וכן באה התשובה הכללית הזאת מפורשת י': הציבי לך ציונים שימי לך תמרורים שתי לבך למסילה דרך הלכת שובי בתולת ישראל שובי אל עריך אלה, עד מתי תתחמקין הבת השובבת, פי' רד"ק: עד מתי תתעצלי בתשובה, ורש"י פי': עד מתי תסתרי ממני שאת בושח לשוב אלי.

326 NY

טו. כיון שהגאולה היא דבר כללי נוגע לכל ישראל. לכן כל מה שאמרו מעניני הגאולה נאמר דרך כלל. מה שאמרו י': כל הקיצין כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ר"ל תשובה כללית. שתי תשובות הן, תשובה פרטית ותשובה כללית. תשובה פרטית ר"ל שישבו איש איש מדרשו הרעה י' לפי גדרו התשובה אשר גבלו ראשונים י' הלא הם כתובים בספרי המוסר. ולכן נקראת תשובה פרטית שנצרכת בפרטות לכל איש ואיש לפי מעשיו, להחיות את נפשו חיי העוה"ב, ותשובה כללית ר"ל שישבו כל ישראל לארץ נחלת אבותינו לקבל אלהותו ועול מלכותו ית'. לקנות העוה"ב התחתון חבל נהלתנו ועל התשובה הכללית צוה כל הנביאים, כמ"ש י': הציבי לך ציונים שימי לך תמרורים שתי לבך למסילה דרך הלכת שובי בתולת ישראל שובי אל עריך אלה, וכן: אמר שומר אתא בוקר וגם לילה אם תבעיק בעיו שובו אתי י', שובו בראו * וכן כתיב י': שובו בנים שובבים נאום ה' כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון. הרי שובו בנים ר"ל שובו לציון. ואעפ"י שאין אנו דאזים הקב"ה יעשה אתנו ככל נפלאותיו בזכות אבותינו הקדושים, כמ"ש שמות רבה פי' ט"ז י': אמר הקב"ה, אם אני מסתכל במעשיהם של ישראל אינן נגאלין לעולם. אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים, בזכות אבותם אני גואלם. לכך נאמר י': מדלג על ההרים, ואין הרים אלא אבות. שנא' י': שמעו הרים את ריב ה' אם כן אין הדבר תלוי בצדקתנו.

אלק'ס II 538-539 NY

ועיין "אהבת יונתן" (הפסרת בלק' 211), שכתב, דוה גופה שאנו חוזרים לארץ ישראל זה גופה לתשובה תחשב, וזה עיקר התשובה. וזה לשונו שם: "באשר יעברו עליהם כמה וכמה צרות, ואפילו הכי לא יעזבו את ה' ואת נחלתם ארץ הקדושה תוכיב. והוה יהיה עיקר תשובתם, כי התשובה צריך להיות באותו מקום ובאותו מעשה, ועיקר חטאם בזמן הבית הוא דוה ירידתם למצרים, כמו שאמר הכתוב 'הוי היוֹרִידִים מִצְרַיִם' 212, ונשתרבו מזה חטאים גדולים. ולכן תהיה תשובתם לעתיד — שלא ינטשו את נחלתם, עכ"ל. והנה, כעת בזמנינו, אחר שנתנו לבם אפילו היותר גרועים לשוב לנחלתנו, ומוסרים נפשם על זאת, ואינם רוצים בארץ אחרת, בודאי לתשובה תחשב בעיני הקב"ה. ומה שאינם מקיימים את מצוות התורה, הוא מפני שלא נתגדלו ולא נתחנכו כזה, והמה כזה כתינוק שנשבה בין העמרים, וכדבר רבינו הרמב"ם (בהלכות ממונים 213), אבל גוף העליה ודאי לתשובה תחשב, ומקיימים כזה מצות עשה דתשובה, וזה עיקר התשובה, וכדבר רבינו יהונתן הנ"ל.

אלה הן ה' חת"ס
ה' חת"ס

שופטים. הלכות מלכים פ"ב

פרק שנים עשר

השנה הראשית
לא יעלה על סוג שמיטה
מחצית ס' עד מחצית ס' פ"א
ואם נחלקו ויבטלו חזק נפס
מן פלוג:

סליק הלכות שופטים כמ"ד
א יאל יעלה על הלב שבימות
המשיח יבטל דבר מסנהנו
של עולם. או יהיה שם חידוש במעשה בראשית. אלא עולם כמנהגו
נוהג. וזה שנאמר בישעיה ונר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבע
משל וחייה. ענין הדבר שהיה ישראל יושבין לבטח עם רשעי עכו"ם המשולים בזמם
ונמר. שנאמר זאב ערבות ישדרם ונמר שוקד על עריהם. ויחזרו כולם לדת האמת. ולא
יגזלו ולא ישחיתו. אלא יאכלו דבר המותר בנחת עם ישראל. שנאמר ואריו כבקר יאכל
תבן. וכן כל כיוצא באלו הדברים בענין המשיח הם משלים. ובימות המלך המשיח יודע
לכל לאי זה דבר היה משל. ומה ענין רמזו בהן: **ב** אמרו חכמים אין בין העולם הזה
לימות המשיח אלא שיעבוד מלכות בלבד. יראה ממשותן של דברי הנביאים. שבתחילת
ימות המשיח תהיה מלחמת גוג ומגוג. ושקודם מלחמת גוג ומגוג יעמוד נביא לישראל
וזהו הנביא לבסוף. שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליה וגו'. ואינו בא לא לממלא
המקור. ולא למחור הממא. ולא לפסול אנשים שהם בחוקת כשרות. ולא להכשיר מי
שהחזיקו פסולין. אלא לשום שלום בעולם. שנאמר והשיב לב אבות על בנים. ויש מן
החכמים שאומרים שקודם ביאת המשיח יבא אליהו. וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא
ידע אדם איך יהיו עד שהיה. שדברים מחוץ תן אצל הנביאים. גם החכמים אין להם
קבלה בדברים אלו. אלא לפי הברע המסוקים. ולפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו.
ועל כל פנים אין סדור היות דברים אלו ולא דקדוקהו עיקר בדת. ולעולם לא יתעסק
אדם בדברי ההגדות. ולא יאריך במדרשות האמריים בענינים אלו וכיוצא בהן. ולא
ישימם עיקר. שאין מביאין לא ליד יראה ולא ליד אהבה. וכן לא יחשב הקצין. אמרו
חכמים תפת רוחם של מחשבי הקצין. אלא יחכה ויאמין בכלל הדבר כמו שבארנו:
ג בימי המלך המשיח. כשהחיישם מלכותו ויתקבצו אליו כל ישראל. יתייחסו כולם על
פיו ברוח הקודש שתנוח עליו. שנאמר וישב מצדף וממחר וגו'. ובני לוי ממחר תחילה
ואומר זה מיוחס בהן וזה מיוחס לוי. ודוחה את שאין מיוחסין לישראל. הרי הוא אומר
ואמר התרשתא להם וגו' עד עמוד בהן לאורים ולתומים. הנה למדת שברוח הקודש
מיוחסין המוחזקין ומודיעין המיוחס. ואינו מיוחס לישראל אלא לשבטים. שמדוע שזה
מסבט פלוני וזה משבט פלוני. אבל אינו אומר על שכן בחוקת כשרות זה ממזר זה
עבד שהדין הוא שמשפחה שנמסעה נמסעה: **ד** לא נהאנו החכמים והנביאים ימות

המשיח. לא כדי שישלמו על כל העולם. ולא כדי שידרו
בעכו"ם. ולא כדי שינשאו אותם העמים. ולא כדי לאכול
ולשתות ולשמות. אלא כדי שיהיו פנוין בתורה וחכמה.
ולא יהיה להם גושש ומבטל. כדי שיזכו לחיי העולם
הבא. כמו שביארנו בהלכות תשובה: **ה** ובאותו הזמן

לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה. ולא קנאה ותחרות. שהמנחה תהיה מושפעת הרבה. וכל המעדינים מצוין כעפר. ולא
יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד. ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים תהומיים וישיגו דעת
בוראם כפי כח האדם. שנאמר כי מלאה הארץ דעת את ה' כמים לים מכמים:

נשלמו הלכות מלכים והחבור כולו. ברוך שאמר והיה העולם בפרמיו ובכללו:

שופטים. הלכות מלכים פ"ה

מ אמר לצאת בארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם. אלא ללמוד תורה או לישא אשה
וכן יוצא הוא לסחורה. אבל לשכון בחוצה לארץ אמר אלא אם כן חזק שם הרעב
עד להציל מן העכו"ם ויחזור לארץ.

דינרין. במה דברים אמורים כשהיו המעות מצויות
והפירות ביוקר. אבל אם הפירות בזול ולא ימצא מעות
ולא במה ישכר ואכזה פרוטה מן הכיס. יצא לכל
מקום שימצא בו ריוח. ואף על פי שמוחר לצאת אינה
מדת חסידות שהרי מחלון ובליון שני גדולי הדור היו
ומפני צרה גדולה יצאו ונתחייבו בליה למקום: **ו** גדולי
החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין
אבניה ומתגלגלין על עפרה. וכן הוא אומר כי רצו
עבדיך את אבניה ואת עפרה יתנוני: **ז** אמרו חכמים
כל השוכן בארץ ישראל עונותיו מחולין. שנאמר וכל
אשר שכן תליתו העם היושב בה נשוא עון. אפילו תלך
בה ארבע אמות וזכה לחיי העולם הבא. וכן הקביר
בה נחכפר לו. ובאילו המקום שהוא בו מוכח כפרה.
שנאמר וכפר אדמתו עמו. וכפורענות הוא אוסר על
אדמה מוכה חסות. ואינו דומה קולטתו [ג] מחיים
לקולטתו אחר מותו. ואעפ"כ גדולי החכמים היו מוליכים
מחיהם לשם. צא ולמד מיעקב אבינו ויוסף הצדיק:
ח לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה
עכו"ם ואל ידור בחוצה לארץ ואפילו בעיר שרובה
כאלו עובדי ע"ז. שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה'. למטר לך עבד אלהים
ואחרים. וכפורענות הוא אוסר ואל אדמת ישראל לא
יבאו. בשם שאסור לצאת מהארץ לחוצה לארץ כך
אסור לצאת מכבל לשאר הארצות. שנאמר כבלה יובא
ושמח יהיו: